

*Мельник Наталія Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти,
Педагогічний інститут, Київський
університет імені Бориса Грінченка*

УДК 373.2.011.3-51(377+73)

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СПЕЦІАЛІСТІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ОРГАНІЗАЦІЇ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОСТОРУ ДНЗ У
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ ТА США**

Постановка проблеми. Проблема формування професійної компетентності набуває особливої актуальності в контексті трансформаційних соціально-економічних та екологічних процесів, які мають місце в нашій державі. Постає питання створення не просто сприятливого педагогічного простору, який забезпечує загальний та творчий розвиток дитини, але й простору, який буде здоров'язберігаючим та здоров'язміцнюючим. Актуальність створення такого простору зумовлюється, насамперед екологічною та суспільно- та економічно-політичною ситуацією в державі.

Аналіз досліджень та публікацій. Розвиток фізичної культури і спорту визначено одним із головних принципів організації педагогічного процесу і показником його відповідності національним стратегічним інтересам у «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст.» [4, с. 44]. На необхідності забезпечення здоров'язберігаючого простору в умовах дошкільних навчальних закладів були враховані у розробці «Концепції розвитку дошкільної освіти на 2010-2016 рр.» [2, с. 5].

Серед українських дослідників та вчених на цій проблемі неодноразово наголошували у своїх наукових доробках: А. Акбарової, С. Бабюк, М. Безрукого, Н. Левінець, Л. Лохвицької, Б. Шияна, Н. Семенової та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Наявність чисельних досліджень з питань створення відповідного до оптимальних умов екологічного простору дошкільних навчальних закладів нажалі не повністю розкриває питання, яким же чином формувати у майбутніх та вже працюючих спеціалістів дошкільної освіти професійну компетентність у створенні такого середовища, яке сприяло б реалізації завдань дошкільної освіти зі збереження та зміцнення здоров'я підростаючого покоління? Умови сьогодення диктують нам свої правила, а тому не можна здійснювати якісну професійну підготовку майбутніх фахівців без урахування передового педагогічного досвіду підготовки у високорозвинутих країнах світу. На особливу увагу науковців заслуговує практика підготовки фахівців дошкільної освіти у німецьких та американських педагогічних навчальних установах, досвід яких свідчить про успішне формування професійної компетентності спеціалістів з організації здоров'язберігаючого педагогічного простору.

Актуальність зазначеного зумовлює формулювання **мети** статті, яка полягає у дослідженні особливостей формування професійної компетентності спеціалістів дошкільної освіти з організації здоров'язберігаючого педагогічного простору дошкільних навчальних закладів (ДНЗ) в американських та німецьких вищих навчальних закладах.

Окреслена мета конкретизується вирішенням таких **завдань**: на основі аналізу авторського досвіду стажування в Хальденберзькому університеті освіти та вивчення праць провідних американських науковців виокремити форми формування професійної компетентності майбутніх вихователів з організації такого простору у вищих навчальних педагогічних закладах Німеччини та США.

Виклад основного матеріалу. У Всесвітній декларації з охорони здоров'я (1988 р.) наголошується на тому, що ступінь успішності державної суспільної політики може визначатися ступенем її впливу на здоров'я населення, адже достатній рівень здоров'я створює міцний фундамент стійкого економічного

зростання [Здоровье для всех]. Положення декларації відразу ж були реалізовані у провідних країнах світу. Однією з умов реалізації цих положень була якісна та ефективна професійна підготовка педагогічного персоналу по всіх освітніх ланках. Науковці провідних американського *Державного університету Монтклеа* (штат Нью Джерсі) та німецького *Хальденберзького університету освіти*, виокремлюючи основні компоненти професійної компетентності спеціаліста дошкільної освіти дійшли висновку, що висококваліфікований спеціаліст повинен володіти такими компетентностями: педагогічно-методична, інформаційно-комунікаційна, загальнонаукова, психологічна та загальнокультурна [Мельник Н. І., с. 139.]. Проте практика діяльності в дошкільних установах США та Німеччини показала, що існує потреба в виокремленні ще однієї важливої компетентності – екологічної, під якою К. Хольтц, відомий сучасний науковець Хальденбергського університету освіти в Німеччині, розуміє вміння майбутнього фахівця дошкільної освіти і педагога в цілому організувати, створювати таке середовище, яке сприяло б повноцінному гармонійному розвитку особистості незалежно від соціального статусу, гендерної, національної, релігійної приналежності [Holts K. .]. Особливу актуальність така компетентність набуває у контексті інклюзивної освіти, яка апріорі передбачає створення педагогом здоров'язберігаючого педагогічного простору для дитини [Holts K. .].

Зазначимо, що під *здоров'язберігаючим педагогічним простором* розуміємо сукупність економічних, соціально-політичних, психологічних, педагогічних, медичних, культурно-духовних умов самореалізації особистості в напрямку збереження, зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я, формування здорового способу життя. [С. Омельченко].

Основними формами формування професійної компетентності спеціалістів дошкільної освіти з організації здоров'язберігаючого простору у Німеччині та США визначено:

Лекційні заняття – передбачають передачу лектором інформації про особливості створення якісного, розвивального, здоров'язберігаючого педагогічного простору; відомостей про останні досягнення в педагогічній теорії і практиці з проблем організації такого простору; подання основних визначень ; ознайомлення з здоров'язберігаючими технологіями в умовах дошкільних навчальних закладів і т.д.

Семінарські заняття – закріплення теоретичного матеріалу, знань про технології, презентування студентами різних здоров'язберігаючих технологій та їх розуміння сутності цих технологій (підготовка презентацій, електронні презентації тощо).

Практичні заняття в дошкільних установах – передбачають, насамперед, практичні вправлення майбутніх спеціалістів дошкільної освіти з організації здоров'язберігаючого педагогічного простору, студенти вчать безпосередньо створювати цей простір, здійснювати освітній процес відповідно до основних принципів здоров'язберігаючими технологіями.

Педагогічна навчальна та виробнича практики мають на меті закріплення отриманих на лекційних, семінарських та практичних заняттях знань, саме під час педагогічної практики студенти набувають перший досвід самостійної організації освітнього процесу в дошкільних установах та самостійно створювати сприятливі умови перебування дітей у групі, під час занять, ігрової діяльності.

Участь в конференціях різних рівнів посідає особливе місце в процесі формування професійної компетентності студентів дошкільних спеціальностей, оскільки їх участь дозволяє майбутнім фахівцям орієнтуватись у найновіших досягненнях науки щодо якісних та ефективних методів розвитку, навчання та виховання дошкільників в умовах сучасного глобалізованого та урбанізованого соціуму.

Авторський досвід та стажування в Хальденберському університеті освіти засвідчують високу ефективність таких форм організації навчання студентів дошкільних спеціальностей.

Висновки. На особливу увагу вітчизняних дослідників заслуговують положення американських та німецьких дослідників щодо компонентів професійної компетентності, серед яких одне з ключових місць посідає екологічна компетентність спеціаліста дошкільної освіти; слід також мати на увазі і форми формування професійної компетентності у провідних вузах обох країн. Здійснений аналіз, нажаль, не є вичерпним **подальших розвідок у даному напрямі** потребує проблема відбору методів та засобів формування компетентності фахівців дошкільної освіти з організації здоров'язберігаючого педагогічного простору.

Література.

1. Здоровье для всех в XXI столетии: введение. Европейская серия по достижению здоров'я для всех. ВОЗ, ЕРБ. – Копенгаген, 1998. – С. 35–40.
2. Концепція розвитку дошкільної освіти на 2010-2016 рр. // Дошкільне виховання. – 2010. – № 9. – С. 2 – 7.
3. Мельник Н. І. Розвиток дошкільної освіти у США: дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.08 / Мельник Наталія Іванівна – Черкаси, 2011. – 327 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. – Освіта України. – № 33. – С. 44–45.
5. Омельченко С. Теоретичні та методичні основи взаємодії соціальних інститутів суспільства в формуванні здорового способу життя учнів загальноосвітніх навчальних закладів дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.05 / Світлана Омельченко. – Луганськ, 2008. – 226 с.
6. Holts K. Tolerance and values in German society / K. Holts // Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., (16 листоп., м. Київ) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка [та ін.] ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Н. М. Віннікова]. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011 – С. 18–22.

Анотація. *Стаття присвячена проблемі формування професійної*

*компетентності майбутніх спеціалістів дошкільної освіти в організації якісного, ефективного здоров'язберігаючого педагогічного простору ДНЗ на прикладі практики німецьких та американських вузів. Проаналізовано основні компоненти професійної компетентності педагога, які є обов'язковими для організації еко- та здоров'язберігаючого педагогічного простору, а також визначено ефективні форми та методи формування професійної компетентності майбутніх вихователів з організації такого простору. **Ключові слова:** педагогічний простір, професійна педагогічна компетентність, екологічна компетентність спеціаліста дошкільної освіти, здоров'язберігаючі технології.*

Мельник Н. И. Формирование профессиональной компетентности специалистов дошкольного образования в организации здоровьесохраняющего педагогического пространства дошкольных образовательных учреждений в США и Германии.

Аннотация. *Статья посвящена проблеме формирования профессиональной компетентности специалистов дошкольного образования в организации качественного, эффективного и здоровьесохраняющего педагогического пространства ДОУ на примере работы германских и американских высших учебных заведений. Проанализировано основные компоненты профессиональной компетентности педагога, которые есть обязательными для организации эко- и здоровьесохраняющего педагогического пространства, а также установлено эффективные формы и методы формирования профессиональной компетентности в организации такого пространства. **Ключевые слова:** педагогическое пространство, профессиональная компетентность, экологическая компетентность специалиста дошкольного образования, здоровьесохраняющие технологии.*

Melnyk N. Preschool teacher's professional competency formation in the organization of kindergartens' health-keeping pedagogical environment in USA and Germany.

Annotation. *The article deals with the problem of Preschool teacher's*

*professional competency formation in the organization of kindergartens' effective, health-keeping pedagogical environment which are practiced in American and German High schools. Components of preschool teachers' professional competency that are obligatory for the organization of kindergartens' eco- and health-keeping pedagogical environment are distinguished by the author; effective forms and methods of preschool teachers' professional competency in the organization of that kind of environment are distinguished. **Key words:** pedagogical environment, professional competency, ecological competency Preschool specialist, health-keeping technology.*